

ActiZ paper – Commissiedebat arbeidsmarktbeleid in de zorg

18 januari

Ondanks alle personele krapte en de steeds complexere zorgvraag houdt het zorgpersoneel de zorg draaiend. Maar hoelang kunnen we dat nog van ze vragen? Het is aan ons allen de taak om goed voor onze professionals te zorgen. De werkgevers en de werknemers hebben de afgelopen weken laten zien dat ze bereid zijn om de handen ineen te slaan en hun verantwoordelijkheid te nemen. Dit is samengebracht in het [manifest: Medewerker op één](#). Ondertekend door ActiZ, FNV Zorg & Welzijn, Zorgthuisnl, CNV Zorg & Welzijn, FBZ en NU'91. Het is nu aan de politiek om ook haar verantwoordelijkheid te nemen. Het Commissiedebat: Arbeidsmarktbeleid in de zorg, op 18 januari, is daar bij uitstek een goede gelegenheid voor.

Organiseerbaarheid van de zorg in gevaar

Nederland zit midden in de vergrijzingsgolf en er is door de politiek te lang gewacht met het nemen van fundamentele beslissingen om de zorg voor ouderen toekomstbestendig te maken. Het is inmiddels 5 over 12 voor de zorg. Het aanbod van zorg kan de vraag op dit moment niet meer bijbenen, dit werd nogmaals benadrukt in het Nieuwsuur artikel over [de stijging van het aantal urgent wachtenden voor verpleeghuiszorg](#). Als er nu niet wordt bijgestuurd komt de organiseerbaarheid van de zorg in gevaar en valt het Nederlandse zorgstelsel om.

Het CBS sluit zich aan bij een lange rij van onafhankelijke instituties die een schrikbarend beeld schetsen van het arbeidstekort in de zorg. Afgelopen maand presenteerde ze [nieuwe cijfers](#) die laten zien dat er ruim 56.000 mensen in zorg en welzijn gezocht worden. De grootste sector, thuiszorg en verpleeghuizen, kent ook de meeste vacatures. De twee belangrijkste oorzaken voor het groeiend aantal vacatures hebben volgens ActiZ alles te maken met de vergrijzing:

- De meeste mensen die de zorg verlaten gaan met pensioen. Hoewel er in de verpleeghuizen en thuiszorg meer mensen bij komen dan vertrekken (uniek in de zorg), voorzien we alleen al voor de wijkverpleging dat 30% van de zorgprofessionals binnen 10 jaar met pensioen gaat.
- Het aantal mensen dat zorg nodig groeit harder dan het aanbod. Maandelijks komen er bijvoorbeeld honderden mensen bij met een indicatie voor het verpleeghuis.

Loonkloof

ActiZ vraag al langer aandacht voor de verbetering van salarissen in de zorg, bij gebrek daaraan is een toekomstbestendige arbeidsmarkt in de zorg onmogelijk. Helaas blijft dat voor het kabinet onbespreekbaar. Niet alleen ActiZ, vakbonden en andere zorgpartijen pleitten hier voor ook het belangrijkste adviesorgaan van de regering: de Sociaal Economische Raad, roept ertoe op in het rapport: ['Aan de slag voor de zorg'](#).

Zorgmedewerkers verdienen op dit moment fors minder salaris ten opzichte van mensen met een vergelijkbaar opleidingsniveau in de publieke en commerciële sector. De extra investering in lonen door het vorige kabinet heeft weliswaar geleid tot een verkleining van het gemiddelde loonkloof van 9% tot 7,5% tussen de markt en onze sector. Zorgorganisaties hebben meer en meer moeite om te concurreren met commerciële organisaties voor zorgpersoneel op de krappe arbeidsmarkt. ActiZ deelt de zorgen van de vakbonden en herkent dat medewerkers werkzaam in de verpleeghuizen en de thuiszorg in de financiële problemen komen door de extreem hoge inflatie. Met geldcoaches en andere hulp proberen werkgevers medewerkers te helpen en schaamte over financiële problemen bespreekbaar te maken. Een structurele oplossing is echter beter.

Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg en welzijn (TAZ)

Dat een verhoging van de loonruimte onbespreekbaar blijft voor het kabinet is de reden dat ActiZ zich genoodzaakt voelde om het overlegtafel rond Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg en welzijn (TAZ) te verlaten. Met het programma wil het ministerie van VWS het werkplezier van zorgmedewerkers vergroten en de toegankelijkheid van de zorg in de toekomst garanderen. Wat ActiZ betreft kan dit niet zonder over de achterstanden in salaris van zorgmedewerkers te spreken. Ook zonder het TAZ-programma blijft ActiZ zich inzetten voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt.¹

➤ *ActiZ vraagt u om:*

- *Er bij de VWS-bewindspersonen op aan te dringen dat de beloning van zorgprofessionals in de VVT gelijk wordt getrokken met sectoren buiten de zorg en hiervoor structureel 1 miljard euro uit te trekken.*

Aanpak administratieve lasten

Naast dat er alles gedaan moet worden om mensen voor de VVT aan te trekken en te behouden, moet het werk zelf ook aantrekkelijker worden. De vakbonden en ActiZ hebben de ambitie om de ervaren administratieve lastendruk onder zorgprofessionals de komende jaren met 30 procent te verlagen tot een acceptabel niveau van 23 procent van de werktijd. Naast minder werkdruk levert dit ook gemiddeld jaarlijks 42 miljoen extra zorguren op.²

Verantwoordingslast

Echter, keer op keer blijkt uit zowel de praktijk als uit onderzoek dat juist de externe verantwoordingslast de belangrijkste aanjager is voor administratieve lasten.³ Het is wat ActiZ betreft dan ook tijd dat de toenemende externe verantwoordingslast drastisch beperkt wordt. Helaas gaat het huidige programma 'Ontregel de Zorg' de benodigde verandering niet brengen. Er zijn de afgelopen vier jaar weinig noemenswaardige resultaten geboekt. Sterker nog, er is een averechts effect bereikt. De rapportage '[Impact in beeld](#)' laat zien dat de administratieve tijdsbesteding in de verpleeghuiszorg ten tijde van het programma juist is toegenomen.

Beleidswijzigingen

Eind 2022 heeft Berenschot op verzoek van ActiZ onderzocht wat de invloed van beleidswijzigingen is op de administratieve lasten. Mede naar aanleiding van twee belangrijke beleidswijzigingen in het regeerakkoord: Overheveling van behandelingen en scheiden wonen en zorg. [Het onderzoek](#) laat zien dat de impact van beleidswijzigingen op administratieve lasten voor zorgaanbieders en

¹ <https://www.actiz.nl/actiz-neemt-niet-deel-aan-programma-toekomstbestendige-arbeidsmarkt-zorg-taz>

² Rapport SirM: '[Opties onder de loep. Onderzoek beleidsalternatieven arbeidsmarkt ouderenzorg](#)'

³ Adviesbureau Berenschot, '[Inventarisatie externe verantwoordingslast verpleeghuiszorg](#)'. Impact in beeld, (2020).

zorgmedewerkers structureel wordt onderschat. Inhoudelijke en financiële afwegingen blijken zwaarder te wegen. ActiZ pleit er dan ook voor om bij nieuwe beleidsontwikkeling administratieve lasten als een formele afweging mee te nemen en daarbij de sector te betrekken. Met name op het terrein van inhoud, de werkbaarheid voor het veld, de impact op administratieve belasting en de kosten daarvan.

➤ *ActiZ vraagt u om:*

- *Er bij de minister op aan te dringen om de impact van nieuw beleid op administratieve lasten als een formele afweging mee te nemen, naast inhoudelijke en financiële afwegingen. Daarbij de zorgaanbieder en zorgmedewerker vroeg in het beleidsproces te betrekken.*

Kosten op samenwerking

Een belemmering die dringend weggenomen dient te worden betreft de BTW-plicht bij personele samenwerking. De gehele zorgsector is het eens met het uitgangspunt van de 'juiste zorg op de juiste plek' om regionale samenwerking te stimuleren tussen zorgaanbieders. Daarmee kan duurder zorg worden voorkomen en het zorgaanbod beter aansluiten op zorgbehoeften. Tevens noodzaakt de krappe arbeidsmarkt zorgorganisaties ertoe het beschikbare arbeidsaanbod flexibel in te zetten.

Helaas houdt de overheid nog steeds vast aan de BTW-plicht op het uitwisselen van personeel tussen aanbieders. Wat samenwerking en uitwisseling niet alleen belemmert, maar de zorg ook onnodig duurder maakt. Ook het Integraal Zorgakkoord (IZA) benadrukt het belang van samenwerking, maar biedt geen oplossing voor deze belemmering.

➤ *ActiZ vraagt u om:*

- *Aan de bewindspersonen te vragen of ze het eens zijn dat de BTW-plicht op uitwisseling van personeel de zorg onnodig duurder maakt en samenwerking tegenhoudt.*
- *Bij de bewindspersonen er op aan te dringen, wanneer het niet mogelijk is om de Europese BTW richtlijn te verruimen met vrijstellingen voor personele samenwerking, de zorgorganisaties die aan de BTW-plicht moeten voldoen te compenseren in de tarieven.*

Contact

Voor meer informatie of vragen, neemt u contact op met ActiZ:

Olfert Koning (o.koning@actiz.nl / 06-2902 0035), coordinator public affairs ActiZ of Thomas Oostlander (t.oostlander@actiz.nl / 06-82963697) adviseur public affairs ActiZ.